

ודם עצמו הרי "מתיר" הוא ואינו "ניתר" על ידי אחר, וממילא ידענו שאין חייבין עליו משום פיגול, ואין צריך פסוק כדי למעטו. (273)

מתניתין:

סדר עבודת הכהן הגדול ביום הכפורים היה [על פי שיטת רש"י בחומש, והרבה שיטות יש בדבר]:

א. עבודות שאינן מכלל "עבודות היום" ונעשות בבגדי זהב:

שוחט את התמיד מקבל את דמו וזורקו על המזבח; נכנס להיכל ומקטיר קטורת של שחר ומטיב את הנרות; יוצא לעזרה ומקטיר את אברי התמיד על המזבח עם מנחתה ונסכיה ומנחת חביתין שלו.

ב. "עבודות היום" ונעשות בבגדי לבן:

אבל למעט דם מפיגול וללמד: שאם אכל דם מקרבן פיגול אינו חייב עליו משום פיגול, לזה לא צריך למעוטי קרא, כי מטעם אחר אין לחייבו —

דתנן: כל חלקי הקרבן שיש לו מתירין [מכח דבר אחר הוא ניתר] בין שהוא ניתר לאכילת אדם כגון בשר הקדשים שכל עוד לא נזרק הדם אסור הוא באכילה, בין שהוא ניתר למזבח כגון אימורין שזריקת הדם מכשרתן למזבח.

אם פיגל את הזבח [חשב לאוכלו או להקטירו חוץ לזמנו] באחת מארבע עבודות הדם ואחר כך אכל מן הבשר שהיה בכלל היתר הדם, או מן האמורין שאף הן בהיתר הדם, חייבין עליו כרת משום פיגול; אבל כל דבר שאין אחר מתירו, אלא הוא מתיר את עצמו אין חייבין עליו משום פיגול [לשון רש"י חולין; ודין זה למדוהו חז"ל משלמים שעיקר פיגול נאמר בהם, ושלמים יש לו מתירין למזבח ומתירין לאדם] —

273. בגבורת ארי הוכיח בתחילה מכאן, שלא נתמעטו איסורי קדשים אלא בדם הראוי לכפרה; שאם לא כן, צריך קרא למעט אותם דמים מפיגול, שהרי אינם "מתירים".

ושוב חזר בו והוכיח שכל הדמים נתמעטו; והא דקאמר: "דם עצמו מתיר הוא" אע"ג דמיירי נמי מדם התמצית, מכל מקום שם דם חד הוא, וכמו דדם הנפש אימעט מכל הני הכי נמי דם התמצית בכלל, ראה שם.

אבל מהתוספות [זבחים מג א ד"ה הקומץ, ראה שם ובשיטמ"ק], שהקשו, שיהיה פיגול בשיירי הדם משום שניתרין הן לשפיכה על היסוד על ידי מתנות שעל הקרנות; מבואר, כי רק המתיר עצמו אין בו פיגול, שמועת חיים.

ורבינו עקיבא איגר בגליונו הקשה: הרי דם שבישלו אינו עובר עליו משום דם, וצריך למעוטי מנותר וטומאה; וקדמו ב"גבורת ארי" כאן, ראה שם; [ומיהו למה שמבואר ברש"י כאן, דמיירי בדם שחייב עליו משום דם, יהא מוכרח כהתוספות].

ובספר מראה כהן שם, תירץ, הואיל ודם שבישלו אינו ראוי לכפרה, לא נתמעט מנותר וטומאה, ראה שם; ודבריו הם כדעת הסוברים שדם התמצית אינו ממועט.

ואין להוכיח מדברי רעק"א, שדם התמצית נתמעט, כי יש לחלק בין דם שהיה ראוי לכפרה ונפסל, לבין דם שאינו ראוי מתחילה לכפרה.